مسئوولیت متن و شکل بدوش نویسندهٔ مضمون میباشد، عقیدهٔ نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاین نمی باشد

محمد صالح گردش ۰۲/۱۳/۲۰۲۳

زبان ها مرزبان و کمیسار و داروغه نیاز ندارند

«ماجی ملا» لقبی است که درزبان دری به استاد و معلم علوم دینی که از طبقه اناث باشد، می گویند و این لقب کدام لقب تازه وارد در زبان پارسی دری نیست و از گذشته های دور در بستر این زبان بکار رفته است. دو جزء این اسم یا لقب ریشه به زبان هندی دارد جزء «ماه» در این اسم ترکیبی یکی از کلمات هندی به معنی مادر و جزء "جی" نیز به معنی «صاحبه» که ممکن است با کلمهٔ «جیون» به معنی زندگی در زبان هندی از یک ریشه باشد و هیأت تغییر یافته آن در زبان دری ممکن آن باشد که ما «جان» گوییم وجزء سوم «ملا» است که در پارسی دری آموزگار را گوییم و از فرهنگ زبان عرب است و اما بنا به ادعایی این کلمه از ریشه کلمهٔ مولی به معنی آقا و سرور است. اگر این لقب یا اسم ترکیبی و توصیفی را در زبان دری به معنا بگیریم می شود: «ملا مادر صاحبه» یا «ملا مادرجان». کلمات مور، ماه، مادر و مامه همه از یک ریشه اند اما هیأت «ماه» از زبان هندی در این ساختار اصل و بن و ریشه به نظر می رسد. یک تعداد مکتب دیده ها و تحصیل یافته های پارسی دری زبان ما که سخت در بند عصبیت های زبانی و تباری گیر مانده بودند، فکر می کردند و می کنند که زبان دری پارسی تأثیرگذار تمام زبان های این حوزه فرهنگی بوده و همه فرهنگ و زبان های دگر این حوزه بیشتر مدیون و مرهون و متأثر از فرهنگ و زبان مادری ایشان اند. این ها از دید من حتا یک روز تاریخ را ورق نزده بودند تا می دانستند که تمدن های چون «موهنجودارو» و«هاراپا»ی شبه قاره هند یا سند قدامت اش تا کدام ناکجا ها می رسد و وارثین چنان فرهنگ های تابناک و بزرگ در دل تاریخ، امروز کی ها اند؟ و هی داد می زدند که زبانهای هندی و اردو و دیگر زبانهای شبه قاره هند متأثر از زبان آنهاست و کشور پاکستان و فلان مردم در اصل قدامت تاریخی ندارند و آنچه از فرهنگ و تاریخ دارند همش از ایشان است. آنها از قدامت و ویژگی های زبان و تاریخ نیاکان شان چنان محوِ غرورِ خود برتربینی شده بودند که به دیگران مجال و فرصت حرف و سخن را نیز نمی دادند و بنا به گفته برادران ازبک ما، دیگران را به گیلدی هم حساب نمی کردند. البته تاریخ و افتخار دروغین و ساختگیی که استعمار به شیوه و روش های ماهرانه، اندیشه ها و باور های خود فضل بینی و حقیر شماری دیگران را از مجاری گوناگون به اذهان شان تلقین و تزریق نموده بودند تا روزی بالوسیله همان افسون شدگان افسانه ها زمینه های نفوذی خود شان را درین سرزمین بستر گستری نمایند. به نظر من کسانی که در پی ایدیولوژی های زبان و تبار برتری در طول این همه سال ها بیشتر چسپیده بودند، دانسته یا ندانسته در خدمت اجانب قرار داشتند، اما افسوس این است که با اندک تعمق می توانستند متوجه گردند که زبان شان بخودی تا چه اندازه متأثر و مدیون از زبانهای همجوار خود بوده است. شاید این حقیقت را بدانند که زبان پارسی دری با تأثیر پذیری زبان عربی به جایگاه امروزی اش قرار گرفته و اوج افتخارات را در گذشته با تأثیر پذیری از همان زبان نیز پیموده بود و باید می دانستند که اگر واژگان عربی را ازین زبان پاک سازی نمایند به بدنه این زبان گوشت و پوست و پی و ریشه هم نخواهد ماند. این سخنم به معنی آن نیست که زبان پارسی دری قدامت بیشتر از زبانهای دیگر این حوزه را ندارد و یا بالمقابل روی زبان های دیگر تأثیر گذاری کمتر داشته است بلکه قصدم اینست تا بگویم که زبانها در نتیجه داد و گرفت ها و مراوده های بینی به تکامل و رشد رسیده و می رسند. یک تعداد پیشگامان فرهنگی حوزه شمال کشور ما تا چند سال پیش در صدد پاک سازی و نیز مانع ورود کلمات بیرونی به زبان پارسی دری شده بودند. هی که هر روز چند جوان خون گرم و متعصب این زبان را بدنبال می کشیدند و لوح های دکاکین و رستورانت ها و باشگاه ها را با پارسی سازی پاک کاری می کردند، البته الواح پایگاه های کاری کسانی را که پشتیبان و قدرتی نداشتند و اما به طرف الواح مراکز کار و فعالیت های اقتصادی صاحبان قدرت و صلاحیت حتا نگاهِ چپ هم نمی توانستند و چه رسد به پاک سازی و پارسی سازی آنها!

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په ځير و لولئ

اسم ترکیبی «کراکری» با آنکه هیأت ساختاری اش ممکن از زبان هندی و اردو بوده باشد اما ریشه اجزای این اسم ترکیبی از زبان پارسی دری در پیوند با زبان اوستایی و پهلوی است. اصلاح طلبان بسیار شتابزده و بدون تعمق به ریشه ها، چندین لوح دکاکین ظروف کرایی را به همین نسبت تخریب و مخدوش ساختند. این قلم تا حال در مقالات و نوشته هایم در بارهٔ ده ها کلمهٔ زبان های اوستایی و پهلوی نوشته ام که هنوز در زبان پشتو موجود است و نیز این لقب(ماجی ملا) را نیز که ساختار و هیأت آن و حتا دو کلمهٔ آن ریشه به زبان هندی دارد را اینجا یادآور گردیدم. نمی دانم کسانی که با چنان شدت عمل و عصبیت با ورود کلمات زبانهای دیگر در محوطه زبان پارسی دری درگیر بودند و با شیوه و روش ناپسند از مرز های این زبان بدفاع می پرداختند حالا کجا غیب شان زده است تا باز هم بدفاع می پرداختند؟ تا جایی که می دانم اکثر شان رفته اند تا به فرزندان شان زبانهای انگلیسی و فرانسوی و ایتالوی و روسی بیاموزند و خودشان نیز تلاش آموختن دارند، زیرا در آن کشور ها زبان دری پارسی شان دگر کارآمد و درآمد و خریداری ندارد،اما یقین دارم که خودشان شاگردان و آموزنده های خوبی در آموزش آن زبان ها نخواهند بود. روزانه که از دروازه شادیان می گذرم چشمم به لوح "کینگ رستورانت" می افتد و بخود می گویم که خوب شد اصلاح کاران زبانی الواح، لوح این رستورانت زیبا را پاک و ویران نساخته بودند.

باز هم کسانی چون من مدیون ایشان استیم که این زبان را از انبار واژه های زبان عربی و ترکی و اردو پاکسازی نمودند و وقتی از دیاران دگر برگشتند، کلمات السنه غرب را فرزندان شان با ریشه یابی، از دامن سپید و بی لکه و تأثیر ناپذیر زبان دری پارسی پاک سازی خواهند نمود. اما بشرطی که وظیفه و رسالت آموزش زبان دری در مجاورت زبان های دیگر از یاد و خاطر پدران شان نرود.

در اخیر اینکه هر زبانی در تماس با زبانهای دیگر به رشد و تکامل می رسد، البته زبان های که گویندگان شان به مریضی عصبیت گرفتار نشده باشند. من رشد زبانهای انگلیسی، هندی، عربی، اسپانوی و چند زبان فراگیر دیگر را از فراخی دید و سینه های بزرگ بی تعصب گویندگان آن زبان ها می دانم و نه از تنگی چشم حسودان شان! همچنان میراث داران و حافظان حقیقی و واقعی هر زبان، گویندگان همان زبان اند و زبانها حد و مرزی ندارند و چه خوب شد که تعداد زیاد کسانی که خود را مرزبان و وارث و داروغهٔ بی چون و چرای زبان پارسی دری قلمداد می کردند و این شاخه زبان را با خصومت ورزی با دگران به چالش های جدی مواجه ساخته بودند، در نتیجه تحولات اخیر رخت سفر بربستند و از دامان این دیار بدور شدند. به نظر من دشمنان حقیقی این زبان همان ها بودند و تعداد دیگر شان که باوجود توانمندی های اقتصادی بنا به ملحوظاتی به دیار مانده اند چون موش ها به گوشه ها خزیده اند و صدا و حرکتی نمی توانند. اما یقین دارم که این زبان بدون حضور آنها خوبتر نفس خواهد کشید و به زندگی ادامه خواهد داد.

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ